

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 18 του Δεκεμβρίου 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Οικονόμου αριθ 4 | ΔΡΙΘ. 177

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΨΥΧΑΡΗΣ. 'Απολογία (συνέχεια).
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Στόν 'Ερμόνα.
Α. Ε. Παπαμύδια Μολίβου (τῆς Μιτυλήνης).
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. 'Ο 'Ασωτος (δράμα)
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Α. Α. Νάξιος. 'Ανθή Γιαν-
νιώτισσα.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα καὶ Πρόματα ('Η ρου-
μέτα—Νέα Ζωή—Γιὰ τὸ κήρυγμα—'Η πάψη τοῦ
Πετρούλια.

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΚΗΡΥΓΜΑ—ΚΟΙΝΗ ΓΝΩ-
ΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΛΟ-
ΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΣΤΟΝ ΕΡΜΟΝΑ

ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΤΗΣ „ΑΡΓΩΣ“

Καὶ ξύπνα, ξύπνα τοὺς ρυθμούς.

Δύο τοῦ μηνός.

Μόλις ἔρριξα ματιές μέσα στὰ καινούρια σου
τραγουδία, καὶ νά! ξυπνάει μέσα μου ἡ κριτικὴ
μανία· μὰ ταιριαίνει τάχα νὰ τὰ κρίνω ἐγώ,
ἀφοῦ σ' ἐμένα τάφιερώσεις; πῶς θὰ μπορούσα, ὅ-
στερ' ἀπὸ τὸνομά μου, μὲ τέτοιο τρόπο σκαλι-
σμένο στὸ μέτωπο τοῦ ἔργου σου, νάβρω τὴν ἀτα-
ραξία τοῦ κριτικοῦ, ποῦ πρῶτ' ἀπ' ὅλα θὰ μοῦ
χρειαστῇ; 'Επειτα τί τάχα περισσότερο καὶ τί πιὸ
ταιριαστό θὰ μπορούσα νὰ στοχασθῶ γιὰ σένα καὶ
ἀπ' ὅσα στοχάστηκα σὲ δύο μου ἔθρα βαλμένα γιὰ
τὸ πρῶτο σου βιβλίο, γιὰ τὸ βιβλίο «Τῆς Ζωῆς»,
στὸ περιοδικό «'Ακρίτας», τὸν περασμένο χρόνο, ὅταν
ἔσενά δι' ἐπὶ γνῶρίζα, μήτε καλὰ καλὰ τὸνομά σου,
καὶ μόνο τοὺς στίχους σου πρωτόβλεπα; Καὶ μήτε
εἶναι ὁ στίχος σου ἀπὸ κείνους ποῦ γυρεύουν κανένα
παίνεμα, μὲ τὰ καθιερωμένα κοντόλογα, ὅσο καὶ ἂν
τὸ παίνεμα εἶναι σωστό καὶ ὅσο καὶ ἂν τὰξίζει.

Σοῦ γράφω μονάχα γιὰ νὰ σ' εὐχαριστήσω μὲ
δύο πρόχειρα λόγια στὸ χαρτί, γιατί τὸ στόμα δι'
θὰ μὲ βοηθοῦσε. Χάραξες τὸνομά μου στὴν πλῶρη
ἀπάνου τοῦ νεραϊδοκίμωντου καραβιοῦ σου. Καὶ τί
ἄλλο νὰ ἐλπίσουμ' ἐμεῖς οἱ φτωχοὶ τραγουδιστές,
ἀπλὲς φωνές τοῦ χοροῦ, ἀνάμεσα στοὺς μιτροστόλι-
στους ἱεράρχες τῆς 'Ιδέας; Ποῦ θὰ τὴν ἀγναντέ-
ψουμε καὶ ποῦ καὶ πῶς θὰ τὴ χαρούμε τὴ Δόξα,
ὠραία σὰν τὴν Παρθέναν τοῦ ἰσλάντικου παράδεισου
στὴν ἐποποιία τοῦ στρατιώτη Μανώλη Βλέση, καθὼς
μὰς τὴν παρουσίασε ὁ Σάβας, τὴν Παρθέναν «ποῦ
μόνη μπορεῖ νὰ χαροποιήσῃ καθε θλιμμένη ψυχὴ»;
Ποῦ ἄλλου, καὶ πῶς, παρὰ μέτα σ' ἓνα τέτοιο βι-
βλίο, μπροστὰ σὲ τέτοιο ἀφιέρωμα, σὰν τὸ δικό σου;

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

ΕΡΜΟΝΑΣ (Πέτρος Βλασιδής)

Κ' ἔτσι σὰ νὰ μοῦ φάνηκε πῶς εἶδα μὲ τὰ μά-
τια μου, σὲ κάποια βάθια σὲ ἀκροούρανα μελλόμενα,
νὰ μὲ καρφῶνῃ Ποιητὴ ὁ Καιρὸς.

'Ομως ἀπὸ τίς ματιές ποῦ ἔρριξα στὸ βιβλίο
σου εἶδα πῶς ἡ «'Αργῶ» σου τρέχει τὸ δρόμο τῆς
«Ζωῆς» πρὸς πλατιά—καθὼς λές—καὶ πρὸς θριαμβευ-
τικά, καθὼς φαίνεται. Τὸ βιβλίο σου δὲν εἶναι γραμ-
μένο, εἶναι συνθεμένο· καὶ αὐτὸ μὲ τραβάει. 'Η
'Αργῶ σου ξετυλίγεται, ξετυλίγεται σὰ μουσικὴ
ἁρμονία· δένεται σὰν τριλογία τραγικὴ. Καὶ τὸ
δραματικὸ τοῦτο, καθὼς βρίσκεται στὴ σύνθεσιν τοῦ
ἔργου σου, ἔτσι θαρρῶ πῶς ὑπάρχει καὶ στὴν πιὸ
βαθεῖα πνοῇ τοῦ ἔργου σου· ἐννοῶ τὴ δύναμιν ποῦ τὸ
ἐγώ μας τὸ παρασταίνει μὲ τὸ οὐκ ἐγώ, καθὼς θῆ-
λεγε σχολαστικὰ κάποιος μεταφυσικὸς φιλόσοφος. Καὶ
σὰν πρώτη φορὰ νάντιφεγγίζουντ' ἔτσι ἄδρά καὶ
συγκρατητὰ στὴ μετρημένη καὶ λεπτὴ κορνίζα τοῦ
δεκατετράστιχου οἱ μεγάλες ζωγραφιές ἀπὸ τὴ Φύσιν
καὶ ἀπὸ τὴν 'Ιστορίαν, τὰ λαμπερώτατα τοῦ ξένου κό-
σμου καὶ τῆς ξένης τέχνης, τῆς Πατρίδας ἀκριβώ-
τατα.

Στόν προλογικὴν ποῦ ἔβαλες βλέπω πῶς ἀγγί-
ζεις καὶ τὴν ἰδέαν τῆς ἐπιρροῆς, καθὼς λές, σὰν τε-
χνίτης ἀπὸ νοῦ μαζὶ καὶ ἀπὸ καρδιὰ ποῦ εἶσαι. Καὶ
θὰ μπορούσε χοντρός τόμος νὰ γραφτῇ γιὰ τὸ
ζήτημα τοῦ πρωτότυπου καὶ τοῦ μιμητικοῦ στὴν

Ποίησιν, στὴν Τέχνη. Καὶ θὰ μπορούσε νὰ δειχτῇ πῶς
ἂν ἐκείνοι ποῦ κρέμονται ἀπὸ τοῦτον καὶ ἀπὸ κείνον
δεν εἶναι πάντα οἱ πιὸ πρωτότυποι καὶ οἱ πιὸ μεγ-
λοφάνταστοι, ὅμως οἱ πιὸ πρωτότυποι καὶ οἱ πιὸ με-
γαλοφάνταστοι εἶν' ἐκείνοι ποῦ πρὸς πολὺ κρεμάστηκαν
ἀπὸ τίς ιδέας καὶ ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν ἄλλων. Τὴν ἰδίαν
γνώμην θῆχης (ὅσο καὶ ἂν πνέῃ καὶ μὴ λεπτότατη
πνοούλα εἰρωνίας στὴς γραμμὲς αὐτῆς τοῦ προλογικῆς
σου) τὴν ἰδίαν γνώμην, ἀφοῦ ἐπιγραμματικὰ μὰς τὴν
ἐκφράξεις. «Τὰ ὠραία καὶ μεγάλα ἔργα ἐμπνέουν
κάποτε ὅσο καὶ ἡ λιθωρὴ ζωὴ». Σὲ τοῦτο ἀπάνου,
γιὰ νὰ ξεκαθαρίσω καθὼς θῆθελ' ἓνα κριτικὸ κοντίλι,
τὰ λογῆς, τυχόν, παροίματά σου, θῆπρεπε νάχω
σωστὴ γνωριμιά μὲ ὅλους τοὺς διδάχους τῆς μεγά-
λης Ποίησης ποῦ ἢ τοὺς μνημονεύεις μόνο, ἢ μὲ στί-
χους ἀπὸ κείνους στολίζεις τὸ ξωφύλλο καὶ τὰ
φύλλα τοῦ βιβλίου σου. 'Ατυχος, τὴ γνωριμιάν
αὐτὴ δὲν τὴν ἔκαμα μὲ τοὺς πιὸ πολλούς. Δύο
τριῶν πρώτη φορὰ θὰ βλέπω καὶ τὰ ὀνόματα. Τὸν
Kipling τὸν ἔχω πιὸ ἀκουσμένο, παρὰ διαβα-
σμένο. Τὸ ἴδιο γιὰ τὸ Μόρεϊς. Χάρηκα μακρυὰθε
ἡδονικώτατη εὐωδιὰ ἀπὸ τὰ μαγικά περιβόλια τῶν
Keats καὶ τῶν Rosseti. 'Ομως ἡ γνώση ποῦ ἔτυχε
νάχω κάποιων ἀπὸ τοὺς μεγαλότεχνους ποῦ σημειώ-
νεις φτάνει γιὰ νὰ στερεώσῃ τὴ γνώμην μου γιὰ τὴν
πρωτοτυπία στὴν Τέχνη. Θυμήθηκα διαβάζοντάς σε,
τὸν Leconte de Lisle ἰδῶ, καὶ ἐκεῖ τὸν Heidegger, καὶ
παρεκεί τὸν Keats. 'Όσο γιὰ τὸν ἐαυτό μου—καὶ
ντρέπομαι ἀντικρίζοντας τὸ σκοτεινὸ τὸνομά μου
μπροστὰ καὶ ἀπὸ τὰ φωτερώτατα ὀνόματα—κάπου
κάποια κομμάτια τοῦ θάρρεψα πῶς γνῶρισα, σὰν
προξυμὶ γιὰ τάνεβασμα τοῦ ἔργου σου. Πολλὲς φο-
ρὲς τυχαίνει νάνάψης τὸ λυχναρί ἀπὸ τὸ φῶς τῶν
ἄλλων· μὰ ὁ λύχνος σου ὁ πολυτίμητος δικός σου
εἶναι. Τραγουδῆς ἓνα διαλεχτό σου Συναπάντημα σὲ
μὴ χώρα ἀρκαδικὴ καὶ λές:

Μὴ ταξιδεύειρα μοῖρα

'Απὸ παιρίδες ξέχωρες—νοτιά καὶ τραμουνιάναν—

Μὰς ἔνωσε ἀναπάντεχα κορυφοζιγώντας ἴσως

Νέους ρυθμούς καὶ πιὸ τραπὴ τῆς ὠριμότητος φύτρα.

Τὸ ἀναπάντεχο γιὰ τὴ νέα μας Ποίησιν σφιχτοταί-
ρισμα τοῦτο τοῦ δικού σου καὶ τοῦ ἀλλότριου, καὶ τὸ
μακαρισμένο! γεννᾷ νέους ρυθμούς καὶ τρανεύει τὴν
ὁμορφίαν. Καὶ πῶς ἄλλως; Καλὰ καλὰ δὲν ξέρω ἂν
ἐκείνο ποῦ μὲ σέρνει πρὸς τὴν τέχνην σου εἶναι τὸ
κάτι ποῦ τὴν ξεχωρίζει ἀπὸ τὴ δική μου, ἢ τὸ κάτι
ποῦ τὴν πάει κοντά. 'Ομως—καὶ γενικώτατα καὶ
ὅλως διόλου ἄσχετα μὲ τὴ σκέψην μου αὐτὴ—ἄθελα
θυμοῦμαι τὰ λόγια ποῦ εἶπεν ὁ σοφὸς ἐκεῖνος τῆς
'Αναγέννησης γιὰ τὸ Βιβλίον τὸ μιμητικώτατο μαζὶ
καὶ τόσο πρωτότυπο· «Εὐκολώτερα μπορεῖς νὰ κλέ-